

Steindl Károly műtermének bejárata. Körmen, 1910-es évek, Steindl Károly felvétele, Néprajzi Múzeum

„Fényképek medallion nagyságtól egész életnagyságig”: műtermi fotográfia és vidéki fotográfusok a 19-20. század fordulójának Magyarországn

A Vágtalanul. Törékeny fényképek valósága kiállítás kísérőrendezvénye

A konferencia középpontjában a 19-20. század fordulójának fényképész- mesterségének olyan rétegei, fotográfusai állnak melyek érintőlegesen jelennek meg a kiállításban. Olyan korábbi és friss kutatásokat, munkákat mutat meg, melyek a korszak fotográfusi gyakorlatát (esküvői páros portrék), egyes alföldi fényképészek munkásságát (Bleyer Aladár, Dékány Jenő, Sáray Szabó Albert, Szmracsányi Miklós) vagy annak egy részét ismertetik meg az érdeklődőkkel. A korszak fotográfiáit bemutató, felhasználó alkotásokkal (Háttér) és projektekkal is bemutatkoznak.

A program részeként tárlatvezetésekre is sor kerül.

A Magyar Fotótörténeti Társaság, a Néprajzi Múzeum és a MNMKK Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum közös konferenciája két helyszínen zajlik, június 3-án délután a Néprajzi Múzeumban, június 4-én délelőtt a MNMKK Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban.

Részletes program:

2026. június 3., szerda

helyszín: Néprajzi Múzeum, 1146, Budapest Dózsa György út 35.

-2 mozi terem

14.00 – 14.10: Köszöntő: **Kemecsi Lajos**, a Néprajzi Múzeum főigazgatója

14.10 – 14. 40: **Bognár Katalin** fotótörténész, Magyar Nemzeti Múzeum, Történeti Fényképtár: *Életfordulók a fényképész műtermében. Az esküvői páros portrék világa*

Az esküvő az emberi élet egyik kitüntetett eseménye, így az erről tanúskodó vizuális emlék megszerzésének vágya a fényképezés kezdeteitől fogva bevételi lehetőséget jelentett a hivatásos fényképészek számára. A műteremben készített, friss házásokat megörökítő fotográfiák már a 19–20. század fordulóján is az egyház és a polgári közigazgatás által hitelesített házasság vizuális tanúbizonyságaiként szolgáltak.

A műtermi esküvői párosképek beállításait, a menyasszony és a vőlegény pózát, a kellékek kiválasztását több körülmény alakította. Az előadás sorra veszi ezeket a körülményeket, és vidéki műtermekben készült fényképek példáján mutatja be, hogyan követték a fotográfusok a divatot, a szokásokat, vagy éppen hogyan tértek el ezektől.

14.40 – 15. 10: **E. Csorba Csilla** fotótörténész: *Bleyer Aladár, a gyulai fényképész új adatok tükrében*

Székely (Bleyer) Aladár (1870-1940) életét a fotótörténetírás kellően feldolgozta a kezdetektől haláláig, részletesen a pályája fő szakaszát és szakterületét, a portréfotózást illetően. A *Vágtatlanul* című kiállítás koncepciója arra ösztönzött, hogy a korábbi adatokat átismételve és újakkal kiegészítve mutassam be Bleyer gyulai éveinek nagyon rapszodikus fennmaradt termését, azt a töredékességében is látszó sokszínűséget, amely egy jobb vidéki fotográfust az 1890-es években jellemezett.

15.10 – 15.40: **Pettendi Szabó Péter** fotográfus, képzőművész: *Háttér – Járt-e már Budapesten?*

Alkotói munkáimban 25 éve alkalmazok kiindulási pontként képgyűjteményekben, archívumokban fellelt fotográfiákat. Nagyszerű lehetőség ez, hiszen a fénykép apropója lehet az emlékezésnek, ezen keresztül közösségek és egyének identitás formálásának. A fényképek számtalan történetet rejtenek függően attól, hogy a kíváncsiságunktól hajtva a tudományok, vagy éppen a művészet felől közelítünk hozzájuk. A fényképezés teret szervez, viselkedési formákat alakít ki, irányítja a figyelmet. A *Háttér – Járt-e már Budapesten?* projektemet előkészítő kutatási szakaszban a Néprajzi Múzeum archívumában találtam rá nagyon inspiráló, a vándorfényképészek által készített felvételekre. Olyanokra, amelyek közül sok a *Vágtatlanul* című kiállításban is látható. Az előadásomban mindezeket fókuszban tartva mesélek arról, hogy milyen sokféleképpen válik értelmezhetővé egy fénykép a kortárs művészeti térben.

15.40 – 16. 00: hozzászólások, kérdések

Kapcsolódó programok:

13.00-13.50: **Bata Tímea** tárlatvezetése a *Vágtatlanul. Törékeny fényképek valósága* kiállításban – **regisztráció szükséges:** <https://forms.gle/YGsNqeCtkieiK6PL6>

16.15 – 17.15: Bata Tímea tárlatvezetése a *Vágtatlanul. Törékeny fényképek valósága* kiállításban – **regisztráció szükséges:** <https://forms.gle/R7QSvxhfAVQVjQ6b9>

2026. június 4., csütörtök

helyszín: MNM KK Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, 1036, Budapest, Korona tér 1.

10.00 – 10.10: Köszöntő: **Török Róbert** a MNM KK Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum igazgatója

10.10 – 10.40: **Morava Szilvia Judit** történész-muzeológus, Kiss Pál Múzeum, Tiszafüred: *Három város, egy életmű - Dékány Jenő munkássága*

Dékány Jenő (1870-1944), a tudomány számára szinte ismeretlen fotográfus egész életét a fényképezésnek szentelte. Budapesten és Ungváron gyakorlati tapasztalatot szerezve Karcagon telepedett le, ahol közel négy évtizeden át örökítette meg a helyi és a környékbeli lakosságot. A köz- és magángyűjteményekben fennmaradt Dékány-képek négy évtizedes körképe által kézzel foghatóvá válik a fényképezés története és a fotográfus által használt műtermek változatos világa. Több fiókműtermének köszönhetően egy egész térség, a tágabb értelemben vett Nagy-kunság közösségének mindennapjait örökítette meg. Az előadás Dékány Jenő - Vágtatlanul - Törékeny fényképek valósága című kiállításban is megjelenő - munkásságát mutatja be.

10.40 – 11. 10: **Pusztai Gabriella** múzeumigazgató, Kunszentmártoni Helytörténeti Múzeum: *Egy alföldi kisváros, Kunszentmárton fényképésze: Sáray Szabó Albert*

Az első állandó fényképész már az 1860-as években megtelepedett Kunszentmártonban, ami a környező nagyobb városokhoz képest is korainak számított. Legismertebb fényképészünk, Sáray Szabó Albert Szolnok neves fényképésznél, Szigety Henriknél dolgozott segédként 1896-tól. Mestere nagy tudású szakember volt, aki pályája csúcán, 1903-ban József főherceg udvari fényképésze megtisztelő állását nyerte el.

Sáray Sz. Albert 1898-ban indította el üzletét, s vált hosszú időre a település keresett fotográfusává. Fényképek ezreit készítette el, melyek korának pótolhatatlan dokumentumai. Forrásul szolgálnak helytörténészeknek, néprajzkutatóknak, antropológusoknak, vallás- és fotótörténészeknek.

11.10 – 11.40: **Török Róbert történész-főmuzeológus**, MNM KK Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum: *Nagykőrös fényképésze Szmrecsányi Miklós*

Előadásomban Nagykőrös egyetlen hosszú ideig működő fényképész sokoldalú munkásságáról kívánok szólni. Az alföldi mezőváros kialakuló polgárságának megörökítője az eredetileg felvidéki nemesi származású szmrecsányfalvi Szmrecsányi Miklós (1872-1941) élete és munkássága idáig feltáratlan volt. Bár képei ismertek így a Vágtatlanul című időszak kiállítás egyik műtermi portré fényképész szereplője. A kutatás a kiállítást kiegészítve próbálja meg mozaikok forrásokból feltárni a fényképész munkásságát és életét.

11.40 – 12.00 **Velle-Varga Orsolya** főigazgató-helyettes, MNM KK Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum: *User generated content - avagy a közösségi muzeológia lehetőségei*

2022 és 2023 között az MKVM gyűjteménye több ezer fényképpel bővült, melyek a Csemege Kereskedelmi Vállalat hivatalos archívumából kerültek az intézménybe. Ezek a fényképek valamint a Csemege egykori lelkes dolgozói lehetőséget teremtettek arra, hogy továbbgondoljuk a feldolgozást és tágabb kontextusba helyezzük az adatgyűjtést. Reményeink szerint ennek az eredménye egy olyan információgazdag adatbázis létrehozás lesz, ami példaértékűvé válhat az MKVM gyűjteményében.

12.00-12.20 hozzászólások, kérdések, rövid szünet

12.30 – 13.00 **Jenei Gabriella** tárlatvezetése a *Volt egyszer egy Csemege* kiállításban

Kapcsolat: btimi@neprajz.hu

Támogatók:

